

JURNAL

ПENTPȢ PESПÎNDIPEA ШТIINЦЕЛОР NATȢPAЛE ШI ESAKTE,

în toate kлaseлe.

Pediųeatȣ

de

Пpofesop Doktop Iȣлiȣ Бapaш.

№ 33. **(Anȣл întiiȣ)** **Бȣkȣpeшtĭ.** **Seпtemвpie 1-iȣ, 1856.**

Konpindepe: O вizitъ лa гpъdina Zooлoųikъ din Лondonȣ. — Despre opiųina mъpгъpitapiлopȣ adeвъpaųĭ. — Чeвa despre пnanteлe otpъвite.

O BIZITЪ ЛA ГPЪDINA ZOOЛOЏIKЪ DIN ЛONDONȢ.

(Ȣpmape).

Kîndȣ вomȣ ȣpma dpȣmȣлȣ kape ne dȣче kъtpe intpapea гpъdineĭ din naptea nopdikъ, вomȣ ажȣnџe лa ȣnȣ tȣfiшȣ komnȣsȣ de kîųĭ-вa apвopĭ, ȣnde se ųinȣ maĭ mȣлųĭ neлikanĭ. Aчeste пasepĭ mapĭ, aлбe, k'ȣnȣ чokȣ лȣnгȣ ш'o пȣnгъ mape de desȣвtȣлȣ чokȣлȣĭ, aȣ datȣ okaziȣne лa mȣлte faбȣлe, s. e. kъ neлikanȣлȣ nȣtpeшte пȣiĭ din sînџeлe sînȣлȣĭ sъȣ. Aчeastъ faбȣлъ пpoвine, fiindȣ kъ s'a въzȣtȣ kъ neлikanȣлȣ вaгъ пȣiĭ sъĭ чeĭ tinepĭ în aчeastъ пȣnгъ ȣnde a adȣnatȣ nȣtpimentȣ пe seama лopȣ, s. e. пeшtĭ шi ч.л.t. шi kîte o datъ se întîmплъ kъ din sînџeлe пeшtiлopȣ шi aлtopȣ anímaлe moapte че se aфлъ în пȣnгa neлikanȣлȣĭ, пȣiĭ sъĭ esȣ afapъ mînжiųĭ; de aчeea пoпȣлȣлȣ a kpezȣtȣ kъ пȣi aчeшtia se nȣtpeskȣ kiapȣ din sînџeлe пъpinųiлopȣ лopȣ.

Nȣ пpea denapte de лokȣinųa neлikaniлopȣ întîлnimȣ пaseпiлe esotiчe nȣmite Flamingo's. Aчeste пasepĭ kape aȣ пiчoape atîtȣ de лȣnџĭ, în kîtȣ kaпȣлȣ лop ажȣnџe лa mъpimea omȣлȣĭ; sîntȣ de koлopĭ poшiĭ ka fokȣ, tpъeskȣ în

Afpika mepidionaлъ ла църтȣріле търiĭ, нȣtpindȣse de пещtĭ de mape; апоĭ kîndȣ̆ ворȣ̆ съ прinzъ пещtĭ дȣпе ла църтȣрĭ, atȣнчĭ se пȣнȣ̆ întp'o лinie dpeaптъ ka ȣнȣ̆ батalionȣ̆ de soлdaцĭ шi аша mepгȣ̆ ла atakȣ̆. Kъĭбȣлȣ̆ лорȣ̆ e pemapkaбiлȣ̆ fiindȣ̆ къ e mape шi de o fopmъ koniкъ (ka o къпъцînъ de zaxapȣ̆), апоĭ femeлa шeade къларе пе вîрфȣкȣ̆ къĭбȣлȣĭ шi ключеще оъъеле sале. Ȣнȣ̆ воiажорȣ̆ din Afpika asirȣpъ къ нȣ поате съ fiъ ȣнȣ̆ спektakoлȣ̆ maĭ fpȣmosȣ̆ de kîtȣ̆ a bedea o бandъ de aчeste пасepĭ mapĭ шi fpȣmoase збȣpîndȣ̆ în aepȣ̆, okȣпîndȣ̆ o întindepe d'o miлъ (енглезъ).

De ла пасepĭ tpeчemȣ̆ прintp'o галepie sȣбtepanъ шi ажȣнцemȣ̆ ла колекцiȣнea pentiлiiлорȣ̆. Bizitatopȣлȣ̆ kape ва съ вazъ aiчĭ чева fpȣmosȣ̆, tpeбȣe съ 'шĭ алeагъ timпȣлȣ̆ faвоpaвiлȣ̆ пentpȣ aчeastъ bizitaцiȣne, aлtmintpeлea нȣ ва bedea nimikȣ̆, къчĭ шepпiĭ pemapkaбiлĭ d' аколо opĭ къ se askȣndȣ̆ în fȣndȣлȣ̆ чeлȣлeлорȣ̆ лорȣ̆, saȣ̆ къ se aflȣ înkoлочiцĭ împpeжȣpȣлȣ̆ ръtȣpiлорȣ̆ apбopiлорȣ̆ че sîntȣ̆ *аколо*. Аша dap timпȣлȣ̆ чeлȣ̆ maĭ faвоpaвiлȣ̆ пentpȣ aчeastъ bizitъ este o datъ пе съптъmînъ kîndȣ̆ daȣ̆ de mînkape aчestopȣ̆ pentiлiĭ, kape mъnînkȣ̆ нȣmaĭ o datъ пе съптъmînъ, ȣniĭ kiapȣ̆ din шepпiĭ чeĭ mapĭ (s. e. Boa constrictor) mъnînkȣ̆ o datъ în tpeĭ лȣnĭ, dap шapпeлe monstpȣosȣ̆ нȣmitȣ̆ Phyton mъnînkъ o datъ în 22 de лȣnĭ. Dineȣлȣ̆ kape se dъ шepпiлорȣ̆ komȣnĭ o datъ пе съптъmînъ, se ȣpmeazъ ла 3 дȣпе *amiazъ-zi*. Съ asistъmȣ̆ akȣmȣ̆ ла ȣнȣ̆ asemenea dineȣ̆ kȣpiosȣ̆. Абia ka гȣapdiaнȣлȣ̆ se apatъ ла opa xotъpîtъ înaintea înkisopiĭ шepпiлорȣ̆, цiindȣ̆ koшȣ плинȣ̆ de гъinĭ шi de ieпȣpĭ în mînъ, îndatъ тoцĭ шepпiĭ apъtȣ̆ semne de atenцiȣne шi d'ȣнȣ̆ intepesȣ̆ паpтikȣлapȣ̆. Гȣapdiaнȣлȣ̆ deskide ȣша пе fȣndȣлȣ̆ чeлȣлeĭ шepпiлapȣ̆ mapĭ (къчĭ de aчestĭ шepпĭ eлȣ̆ нȣ se teme, fiindȣ̆ къ нȣ mȣшkȣ̆) шi apȣnkъ în чeлȣлъ ȣнȣ̆ ieпȣpe aлбȣ̆. Este intepesantȣ̆ d'a обсерва къ aчestȣ̆ animaлȣ̆ îndatъ че se bede în aчeastъ лokȣinцъ noȣъ, înчeпe съ sapъ шi s'o esamine kȣ o kȣpiositate nebinoвatъ шi fъpъ temepe; пе ȣpmъ se aшeazъ linimtitȣ̆ шi înчeпe съ'шĭ kȣpъцe обpazȣлȣ̆. Dap în minȣtȣлȣ̆ aчesta шapпeлe înveцȣ̆ se tîpaшte eшindȣ̆ din fȣndȣлȣ̆ чeлȣлeĭ, desfъшȣpъ îndoitȣpiлe kopпȣлȣĭ съȣ̆ цigantikȣ̆, apȣnkъ o ȣitъtȣpъ tepiбiлъ asȣпpa biktimiĭ sале шi îndatъ se apȣnkъ пе ea, o апасъ stpînrîndȣ-o kȣ kopпȣлȣ̆ съȣ̆ *monstpȣosȣ̆*, în kîtȣ̆ în пȣцine minȣte 'ĭ-a sfъpîmatȣ̆ toate oaseлe шi ieпȣpiлe s'a fъkȣtȣ̆ o masъ moaлe шi inepтъ de kapne. Akȣmȣ̆ шapпeлe пpinde ieпȣpiлe de ȣpeke saȣ̆ de kaпȣ̆, iлȣ̆ tpaцe апоĭ în гȣpa sa kȣ kape înkoжoapъ biktima de toate пъpцiлe, sȣrîndȣ-o шi înгiцindȣ-o totȣ̆ mepeȣ̆, în kîtȣ̆ se kȣnoaшte kiapȣ̆ пе din afapъ înaintapea пpogpesiвъ a biktimeĭ în kopпȣлȣ̆ шapпeлȣĭ пînъ kîndȣ̆ a ажȣnsȣ̆ ла stomakȣлȣ̆ съȣ̆, atȣнчĭ шapпeлe ръmîne nemiшkatȣ̆ пînъ a mistȣitȣ̆ mînkapea sa. Dap o съ ne întpeбe лektopȣлȣ̆: Kȣmȣ̆ se поate къ шapпeлe съ înгiцъ ȣнȣ̆ ieпȣpe aлбȣ̆, în вpeme че kaпȣлȣ̆ шi гîtȣлȣ̆ шapпeлȣĭ sîntȣ̆ maĭ *miчĭ* de kîtȣ̆ ieпȣpeлe? Dap шapпeлe ape гȣpa sa fъkȣtъ astȣ-feлȣ̆ în kîtȣ̆ noate s'o лъpцeaskъ пeste mъsȣpъ în kîtȣ̆ съ devie mȣлtȣ̆ maĭ лapгъ de kîtȣ̆ totȣ̆ kopпȣлȣ̆.

Tpeĭ ziлe *дȣпе aчestȣ̆* dineȣ̆, шapпeлe ръmîne întp'o nesimцipe шi nemiшkape ka moptȣ̆, пе ȣpmъ лeaпъdъ oaseлe шi пeлea, atȣнчĭ dineȣлȣ̆ kопiosȣ̆ e mistȣitȣ̆ шi шapпeлe s'a sъtȣpatȣ̆ пentpȣ maĭ mȣлte лȣnĭ.

Ла шepпiĭ otpъвiцĭ, гȣapdistiĭ kape лe daȣ̆ de mînkape întpeбȣinцezȣ̆ mȣлtȣ̆ maĭ mape чipkȣmspekцiȣne de kîtȣ̆ ла чeĭ нȣmiцĭ пînъ akȣm. În лokȣ̆ ka съ deskidъ поapta în fȣndȣлȣ̆ чeлȣлeĭ, o deskidȣ̆ în пaptea eĭ sȣпepioapъ. Aчeastъ пpekaȣцiȣne нȣ e în zadapȣ̆, къчĭ îndatъ че гȣapdistȣлȣ̆ a deskisȣ̆ kȣ ȣнȣ̆ fepȣ̆ kȣpвatȣ̆ aчeastъ поaptъ, шapпeлe otpъвitȣ̆ pidikъ kaпȣлȣ̆ înkoвindȣ-se în fopma ȣnȣĭ S шi *se apȣnkъ* пе вpъжmaшȣлȣ̆ съȣ̆. Se bede къ шapпeлe нȣ поate съ apȣнче dpentȣ̆ ȣнȣ̆ обiektȣ̆ kape se aflъ пeste dînsȣлȣ̆ saȣ̆ de sȣбtȣ̆ dînsȣлȣ̆. De aчeea în maĭ mȣлte pîndȣpĭ шapпeлe tpeбȣe съ se apȣнче пе eпȣpaшȣ̆ *пînъ* съ'лȣ̆ пpinzъ. Dap kiapȣ̆ atȣнчĭ нȣ'лȣ̆ пpinde în modȣлȣ̆ deskpisȣ̆ maĭ sȣsȣ̆ ла шepпiĭ neotpъвiцĭ, чĭ шepпiĭ otpъвiцĭ mȣшkȣ̆ biktima лорȣ̆ în opĭ че лokȣ̆ aлȣ̆ kopпȣлȣĭ шi astȣ-feлȣ̆ mȣшkatȣ̆ e aпȣkatȣ̆ îndatъ de *niшte* sпasme tepiбiлe шi în пȣцine sekȣnde e moptȣ̆. Ȣniĭ, kape aȣ̆ обсеpвatȣ̆ шepпiĭ otpъвiцĭ, zikȣ̆ къ чeĭ mȣшkaцĭ de шepпĭ mopȣ̆ în difepite modȣpĭ, дȣпе difepinцa speцeĭ de шepпĭ de kape aȣ̆ fostȣ̆

mȣшkaцĭ; însъ e o epope попȣларъ kîndȣ oamenіĭ de pîndȣ zikȣ kъ шерпіĭ арȣnkȣ otpaвъ prin вîpfȣлȣ лімбеĭ kape este desпъpцitъ în doъ. Beninȣлȣ (otpaвa) шерпілорȣ se aflъ întp'o гланdȣлъ (гілkъ) kape ape локȣлȣ eĭ лîngъ ȣпȣлȣ din dinцiĭ săĭ, прintp'ȣnȣ kanaлȣ kape mepцe de ла гланdȣла aчeasta pînъ ла pъdъчina dinteлȣĭ otpъvitȣ deskizîndȣ-se akoлo, шарпеле варсъ flȣidȣкȣ otpъvitȣ în pana viktimeĭ kape a fъkȣt'o kȣ aчestȣ dinte. Шарпеле челȣ maĭ veninatȣ че se aflъ akȣmȣ în гpъdina Zooлоцikъ din Лondonȣ este Cobra din India opientaлъ. Kîndȣ oбsepвъ чine-ва aчestȣ шарпе kȣmȣ sape kъtpe fepeastpъ ka sъ mȣшче oamenіĭ че'ĭ веde afapъ, врîndȣ невpîndȣ i se adȣче aminte kъ nȣmaĭ ȣnȣ цeamȣ ȣȣцipe îлȣ desпapte d'o moapte sigȣpъ. Deȣnъ-zi, шарпеле Phyton челȣ mape kape kîntъpeште 120 fȣnцĭ, s'a nekъжitȣ шi a вpȣtȣ sъ se apȣnче пе ȣnȣ sпektatopȣ kape s'a aflatȣ afapъ; însъ цeamȣлȣ челȣ tape aлȣ fepestpeĭ челȣлеĭ saлe, л'a împedikatȣ ла aчeastъ intenцiȣne omȣчidъ шi eлȣ s'a pъnitȣ ла kanȣ шi ла гȣpъ, prin бȣkъцiле de цeamȣ pȣntȣ, atîtȣ de tape în kîtȣ n'a пȣtȣtȣ sъ mъnîнче kîte-ва лȣnĭ. Dap Cobra че esistъ akȣmȣ în гpъdinъ, a omopîtȣ o datъ пе гȣapdistȣлȣ kape fiindȣ беatȣ, a ȣitatȣ opdiniле saлe: d'a nȣ лъsa пе aчestȣ шарпе nічĭ o datъ afapъ din чeлȣлъ, eлȣ din kontpa л'a лȣatȣ шi л'a пȣsȣ în sînȣ, s'a жȣkatȣ kȣ dînsȣлȣ kîte-ва minȣte în apapinцa d'amічiцia лȣĭ чea atîtȣ de mape, dap din nenopoчipe, гȣapdistȣлȣ neврîndȣ, a anъsatȣ чева ла koadъ шi шарпеле л'a mȣшkatȣ ла fpȣnte; în tpeĭ ope гȣapdistȣлȣ a fostȣ moptȣ.

Despre alцĭ Phytonĭ din гpъdinъ se papoпteazъ fanteле ȣpmъtoape: Ȣnȣ Phyton aвîndȣ foame a înгiцitȣ o papte din akopepiшȣ чeлȣлеĭ saлe шi a mȣpitȣ пе ȣpmъ. Aлtъ-datъ s'a întîmплatȣ kъ doĭ Phytonĭ mapĭ epaȣ ла o чeлȣлъ; întp'o dimineaцъ гȣapdistȣлȣ oбsepвa kȣ mipape kъ ȣnȣлȣ din Phytonĭ лipseште, de шi чeлȣлa epa бine inkisъ шi epa пeste пȣtinцъ ka sъ skane afapъ. Dap eatъ kъ oбsepвîndȣ maĭ бine пе челȣ pъmasȣ, a възȣtȣ kъ kopпȣлȣ aчestȣia devenise maĭ гpoсȣ. Enigma a fostȣ akȣmȣ pesoлвatъ. Ȣnȣ Phyton a mînkatȣ пе aлtȣлȣ întp'o noapte!

Eatъ шi o aлtъ anekdotъ despre mînkapea шерпілорȣ ȣпȣ пе aлtȣ. Ȣnȣ шарпе mape din Ceylon epa împpeȣnъ k'ȣnȣ aлtȣ шарпе maĭ mikȣ din Eȣpona (coluber natrix), челȣ dintîiȣ aвîndȣ foame, a înгiцitȣ пе челȣ d'aлȣ doiлea, însъ fiindȣ пpea лȣnгȣ, n'a пȣtȣtȣ sъ'лȣ înгiцъ kȣ totȣ, шi koada viktimeĭ 'ĭ-a pъmasȣ afapъ din гȣpъ atîpnîndȣ în жosȣ d'o лȣnцime de 4 цoлȣpĭ. Aпpoape $^{1}/_{4}$ de opъ s'a възȣtȣ aчestȣ sпektakoлȣ kȣpiosȣ, adikъ ȣnȣ шарпе бъгatȣ în гȣpa aлtȣia pînъ ла koadъ. Dap dȣпе $^{1}/_{4}$ de opъ koada a înчепȣtȣ sъ se petpагъ afapъ, tpъгîndȣ totȣ mepeȣ kȣ dînsa шi kopпȣлȣ шарпелȣĭ înгiцitȣ, pînъ a eшitȣ kȣ totȣлȣ afapъ din гȣpa pъpitopȣлȣĭ fъpъ вp'o вътъmape, din kontpa челȣ dȣпе ȣpmъ a лȣatȣ, dpentȣ nedeaпsъ, o panъ kape 'ĭ-a fъkȣtȣ viktima în minȣtȣлȣ kîndȣ a înчепȣtȣ s'o ataче.

Dap sъ eшimȣ akȣmȣ din гaлepiiле întȣnekoase шi pedȣtaбiле, pesidenцa шерпілорȣ ш'a aлtopȣ pentiлĭ înfiopъtoape шi sъ ne плimбъmȣ în aepȣ пȣpȣ п'în aлeea fpȣmoasъ шi ȣmбpitъ de teĭ destinatъ пentpȣ лokȣinцa eлefanцiлopȣ. Че kadpȣ intepesantȣ se пpezintъ akȣmȣ okiлopȣ nostpi! kîndȣ веdemȣ în miжлokȣлȣ aчesteĭ aлee fpȣmoase цiganцĭ eлefanцĭ kȣ poptȣлȣ лopȣ maцestȣosȣ шi k'o mъpime koвîpшitoape плimбîndȣse шi пе sпinapea лopȣ, înaлtъ ka o fepeastpъ din katȣлȣ aлȣ doiлea aлȣ ȣneĭ kase, пȣptîndȣ kopiĭ miчĭ kape se бȣkȣpȣ a mepцe kълъpĭ пе ȣnȣ eлefantȣ ш'a гȣsta плъчepea ppinцiлopȣ indianĭ d'akȣmȣ saȣ ka în antikȣitate a oameniлopȣ de pesбeлe, kape întpeбȣinцaȣ eлefanцĭ ла pesбeлȣ întokmaĭ kȣmȣ întpeбȣinцъmȣ noĭ akȣmȣ kaiĭ пentpȣ kaвaлepiѣ. Пъkatȣ kъ în Iȣлie anȣлȣĭ 1855 чea maĭ fpȣmoasъ femeлъ eлefantъ a mȣpitȣ „d'o patimъ de nepвe" kȣmȣ a zisȣ Бȣлetinȣ. Ȣniĭ aȣ пpetinsȣ kъ kadaвepȣлȣ aчestȣĭ animaлȣ kape a kîntъpitȣ 5000 fȣnцĭ, a fostȣ întpeбȣinцatȣ ла ȣneле din pestaȣpante miчĭ în Лondonȣ sпpe a faче kъpnaцĭ dintp'însȣлȣ! Sъ nȣ se mipe чine-ва de aчeasta, kъчĭ în Anгліa toцĭ oamenіĭ kiцĭ aȣ fostȣ în India шi [în Afpika; штiȣ kъ kapnea de eлefantȣ e foapte stimatъ ла toate пoпȣлaцiȣniле че esistȣ în цъpiле ȣnde sîntȣ eлefanцĭ; ba înkъ piчoapeлe de eлe-

fantȣ sîntȣ foapte прецȣite ka o mînkape делічioasъ.

Lîngъ локȣinцa елефанцілорȣ se афлъ ачееа a inemikȣлȣї sъȣ челȣ maї mape, adikъ a pinoчepȣлȣї (Rhinoceros). Pinoчepȣлȣ че esistъ aкȣmȣ în гpъdinъ este fiȣлȣ indiвidȣлȣї kape a fostȣ kȣmпъpatȣ în anȣлȣ 1836 de kъtpe soвietatea гpъdinei dpentȣ sȣma enopmъ de 1050 fȣнцї stepлінцї (2100 галбенї!) Kîndȣ елефантȣлȣ sъ вate kȣ pinoчepȣ, елефантȣлȣ îлȣ вate kȣ dінцiї sъї чеї tapї пе вepтъ, шi kîte o datъ ловitȣpa este аша de tape în kîtȣ pȣпе шi koastеле pinoчepȣлȣї, пpekȣmȣ s'a възȣtȣ ла pinoчepȣлȣ moptȣ de-ȣnъ-zi.

Ȣnȣ вeчinȣ алȣ pinoчepȣлȣї din гpъdinъ este Kastopȣлȣ. Ачestȣ animaлȣ mikȣ de шi n'a авȣtȣ okaziȣne a apъta în гpъdinъ instinktȣлȣ sъȣ de клъdipe, însъ este вestitȣ пentpȣ ачestȣ instinktȣ kape îлȣ ape întp'ȣnȣ гpadȣ întp'adeвъpȣ admipaвiлȣ шi estpaopdinapȣ. Eatъ ачееа че не panoaptъ natȣpaлistiї desпpe клъdipiле Kastopiлopȣ în patpia лopȣ, adikъ în Siвepia, шi maї kȣ seamъ în Kanada din Amepika.

Kastopȣлȣ din Kanada, zikȣ воiaжopiї natȣpaлistї, este animaлȣлȣ din klasa mamifepeлop, челȣ maї pemapkaвiлȣ пentpȣ instinktȣлȣ sъȣ de soчiaвiлitate шi de konstpȣкцiȣne (клъdipe). Вapa tpъeште sinгȣpȣ în гpoпiле че ле-a fъkȣtȣ în maлȣлȣ pîȣpiлopȣ шi вълціiлopȣ; dap anpoпiindȣse timпȣлȣ epneї, se adȣnȣ în чete de доъ saȣ tpeї sȣte шi'шi клъdeskȣ împpeȣnъ локȣinцa de iapnъ; atȣnчї eї алегȣ o вaлtъ saȣ ȣnȣ pîȣ destȣлȣ de adînkȣ, ka iapna sъ nȣ noatъ înгeцa nînъ în fȣndȣ. Ka sъ pъmîe ana ла o înълцime potpiвitъ, îї înkoнжъpъ maлȣлȣ kȣ ȣnȣ гapdȣ, dap (лȣkpȣ de mipape!) fъnтȣpa ачestȣї гapdȣ este potpiвitъ kȣ toate mъsȣpiле apxitektoniче (inцinepeштї) чepȣte ла o asemenea лȣkpape: adikъ kъ гapdȣлȣ este fъkȣtȣ kȣ nȣeле, пе dinafapъ akoпepitȣ kȣ пъmîntȣ, stîndȣ kȣ faцa чea вoлtitъ spe anъ ka sъ nȣ se stpiче. Eї, пе fie-kape anȣ întъpeskȣ kȣ лȣkpъpї noї ачestȣ гapdȣ; dȣпъ че aȣ tepminatȣ гapdȣлȣ, se desnaptȣ în famiлiї a клъdi локȣinцеле лopȣ. Ачestea sîntȣ fъkȣte ka ȣnȣ feлȣ de koлiвe potȣnde de nȣeле, akoпepite sȣsȣ шi пе dinafapъ kȣ пъmîntȣ, шi sîntȣ nȣse în лȣnцimea maлȣлȣї saȣ зъгazȣлȣї. Diametpȣлȣ лopȣ ape de ла шase nînъ ла шanтe пiчoape de лȣнцime. Koлiвa ape доъ katȣpї, челȣ de sȣsȣ kape este sekȣ, este xotъpîtȣ пentpȣ локȣinцa Kastopiлop, iap челȣ de жosȣ este sȣв anъ, apə nȣmaї o гaȣpъ kape komȣnikъ kȣ ana пpin kape ese шi intpъ Kastopiї. Eї în челȣ de жosȣ îшї пъstpeazъ пpoвiziȣnea лopȣ. Kîndȣ Kastopiї îшї fakȣ koлiвеле лîngъ вp'o anъ kȣpгъtoape, atȣnчї se dȣkȣ în sȣsȣлȣ anei ла ȣnȣ пȣnktȣ шi taie (kȣ dінцiї лopȣ de dinainte kape potȣ tъia ȣn apвȣpe destȣл de гpos) лemneле tpeвȣinчoase, ле apȣnkȣ în anъ шi ле dipiцezȣ spe локȣлȣ tpeвȣinчosȣ. Toate ачeste лȣkpъpї але лopȣ se fakȣ foapte iȣte шi se ȣpmeazъ nȣmaї noantea. Eї kaȣtъ локȣpiле пȣstiї шi depъptate de локȣinцa oameniлopȣ, fiindȣ kъ ȣnde se афлȣ anpoane de oamenї eї nȣ fakȣ koлiвe. Dap ачestȣ instinktȣ de konstpȣкцiȣne se пъstpeazъ kiap шi ла Kastopiї kape sîntȣ kpeskȣцї în kȣpцiле oameniлopȣ; fiindȣ kъ s'a въгatȣ de seamъ kъ niште asemenea Kastopї, kȣ toate kъ se афлȣ în koлiвe foapte вȣne, eї opї че вȣkatъ de лemnȣ гъseskȣ o вaгȣ în пъmîntȣ ka kîndȣ apȣ вpea sъ fakъ opї зъгazȣ opї клъdipe.

Пpekȣmȣ se вȣde, dipektopiї гpъdinei Zooлoцiче вopȣ sъ aшeze o koлonie de Kastopї în Лondonȣ лîngъ ȣnȣ pîȣ, ka sъ poatъ desвoлta шi akoлo instinktȣлȣ лopȣ apxitektonikȣ шi admipaвiлȣ.

Пе kîndȣ epa modъ ka oameniї sъ poapte kaneле (пълъpiї) de Kastopї, se omopa пе fieшї kape anȣ miї d'ачeste animaле, în kîtȣ epa anpoane sъ se stinгъ neamȣлȣ лopȣ, dap de kîndȣ a eшitȣ moda de se poaptъ kaneле de mȣtase, Kastopiї nȣ maї sîntȣ amepinцaцї în esistinцa лopȣ. Eate ȣnȣ esemnлȣ kȣpiosȣ kȣmȣ moda ȣpmeazъ infлȣinцa eї kiap шi asȣпpa esistinцa ȣnȣї neamȣ întpeгȣ de animaле!

Цipafеле din гpъdinъ nȣ sîntȣ akȣmȣ пpiвite ka o papitate deosiвitъ, dap kîndȣ în anȣлȣ 1835, patpȣ цipafe împpeȣnъ kȣ ȣnȣ Hypopotamus (kaлȣлȣ din Niлȣ) s'aȣ възȣtȣ în Eȣpona пentpȣ întîia oapъ din timпȣлȣ Pomaniлopȣ, ачeastъ anapiцiȣne a fъkȣtȣ atȣnчї ȣnȣ sгomotȣ mape în Eȣpona. Dintp' ачeste patpȣ a pъmasȣ nȣmaї o femeлъ, însъ de atȣnчї aȣ пъskȣtȣ шi kpeskȣtȣ în гpъdina din Лondonȣ mȣлte aлte цipafe kape se

бȣkȣраȣ d'o sънътate перfektъ. În minȣtȣлȣ aktȣaлȣ esistȣ tpeĭ џipafe, челȣ maĭ fpȣmosȣ maskȣлȣ ape 17 пічоape înълцime. De ші ачестȣ animaлȣ ape fisionomie блîndъ, însъ este kaпaбiлȣ d'a se пekъжi foapte tape. Doъ џipafe (maskȣле) kîndȣ se батȣ, deвinȣ kîte o datъ аша de fȣpioase, în kîtȣ ȣna багъ koapnеле în kaпȣлȣ челеĭ-л-алte.

Челȣ dȣпе ȣpтъ animaлȣ лokȣitopȣ din гpъdina Zooлoџikъ din Лondonȣ, este o fiinцъ animaлъ foapte pemapkaбiлъ. Ачестȣ animaлȣ este o пасере че se нȣмеште *Apterix*. Патpia лȣĭ este Aȣstpaлia, ȣnde a тpъitȣ înkъ înaite d'a kълka пічopȣ de *omȣ* п' ачелȣ kontinentȣ. Ачeastъ пасъре d'o înfъцішаре бizapъ, se teme de лȣmina zileĭ, n'ape apiпĭ, нічĭ koadъ, întp'ȣнȣ kȣвîntȣ seamънъ k'ȣнȣ apiчiȣ kape apȣ авеа пічоape de stpȣцȣ ші чiokȣ de бapzъ; петpече о вiaцъ nontȣpнъ, adikъ гoнеште noantea npada sa, sepвindȣse ла ачеastъ оnepaцiȣne maĭ мȣлtȣ kȣ simцȣлȣ adoapeĭ npin пъpiле saле челе foapte mapĭ ші пȣцinȣ kȣ simцȣлȣ вedepeĭ kape este foapte deбiлȣ ла ачестȣ animaлȣ. Пасърea ачеаsta este în stape a simцi npezinцa ȣнȣĭ вepмȣнȣ kîndȣ se aflъ kiap sȣб пъмîntȣ. Însъ нȣ тpeбȣe sъ пpiвimȣ пе Apterix ka о пасере kȣ *totȣлȣ есчеnцionaлъ*, чi din *kontpa* o famiлie întpeагъ de ачесте пасеpĭ a тpъitȣ în Aȣstpaлia пînъ kîndȣ omȣлȣ înkъ нȣ se apъtase în ачеastъ napte a пъмîntȣлȣĭ, ші пе ȣpтъ s'a stinsȣ. Ȣнȣ esemплȣ pemapkaбiлȣ de asemenea пасеpĭ авемȣ în ачеа нȣмitъ *Dodo* kape iapȣ a тpъitȣ o datъ în Aȣstpaлia ші s'a stinsȣ kȣ totȣлȣ akȣмȣ dȣпе faцa пъмîntȣлȣĭ.

În џenepe пȣtemȣ ziче kъ Aȣstpaлia este kontinentȣлȣ челȣ maĭ estpaopdinapȣ ші бizapȣ atîtȣ în panoptȣлȣ animaлелорȣ, kîtȣ ші алȣ веџеtaлелорȣ че esistȣ akoлo. Нȣмаĭ în Aȣstpaлia гъsimȣ пъdȣpĭ kȣ apбopĭ mapĭ, însъ fъpъ ȣмбpъ, kъчĭ apбopiĭ n'aȣ foĭ; нȣмаĭ akoлo sîntȣ чipeше але kъpopa sîmбȣpĭ esȣ afapъ din fpȣktȣ (kapne), ші пepĭ ȣnde napa kpeште пе apбopȣ kȣ naptea чеа лaтъ, dap нȣ kȣ чеа askȣцitъ ka ла нoĭ. Totȣ akoлo esistъ întpe animaлеле mamifepe ȣнȣ animaлȣ foapte бizapȣ ші napadoksȣ нȣмitȣ ornithorhynchus paradoxus kape ape asemъnape чева kȣ mamifepeле ші чева kȣ пасеpiле în kîtȣ natȣpaлistiĭ нȣ штiȣ kȣмȣ sъ 'лȣ kлasifiче întpe mamifepe opĭ întpe пасеpĭ.

Amȣ ажȣнsȣ ла sfîpшitȣ. Amȣ вizitatȣ aчеst imens staбiлiment Zooлoџikȣ ȣnde se aflъ 1069 maĭmȣцe, 1409 kapniбoape (feape sълбатiче), 1025 pozъtoape, 204 пaxidepme (елefanцĭ, pinoчepĭ. порчĭ sълбатiчĭ ші ч.л.t.), 1098 pȣmeгъtoape, 219 marsupialia (animaле din Aȣstpaлia пȣptъtoape de пȣiĭ), 1861 pentiлiĭ (шеpпĭ ші ч.л.t.) ші 7320 пасеpĭ.

Dap ші keлtȣелiле sȣsцinepiĭ ачестȣĭ staбiлimentȣ sîntȣ foapte mapĭ, adikъ: npeцȣpiле челе mapĭ a ȣnopa din animaле че nosedъ ачеastъ гpъdinъ. Аша s. e. a kostisitȣ ȣнȣ pinoчepȣ 1000 fȣнцĭ (2000 галбенĭ), 4 џipafe kȣ тpъsȣpa лopȣ 1400 fȣнцĭ (2800 галбенĭ), елefanta kȣ пȣiĭ eĭ 800 fȣнцĭ, Hypopotamus iap 1000 fȣнцĭ, лeiĭ ші tiгpiĭ kîte 100 saȣ 200 fȣнцĭ, kiap пасеpĭ stpeine sîntȣ kîte o datъ destȣлȣ de skȣmpe; s. e. o пepeke de лeбede kȣ гîtȣлȣ negpȣ a kostatȣ 80 fȣнцĭ, o пepeke de пopȣмбeĭ mалпiче 60 fȣнцĭ, 4 pацe Mandarin din Kina 70 fȣнцĭ ші ч. л. t.

Dap ші kostȣлȣ mînkъpiĭ ші sȣsцinepea aчеstopȣ konвiвĭ stpeinĭ în гpъdinъ, нȣ kostъ вр'ȣнȣ багатeлȣ. S. e. în anȣлȣ 1854 s'a keлtȣitȣ kapne *пentpȣ хpana kapniвoapiлopȣ* 1367 fȣнцĭ; fînȣлȣ пentpȣ epбiвoape a kostatъ 912 fȣнцĭ; opzȣлȣ ші овъzȣлȣ 700 fȣнцĭ; пîine ші плъчintъ пentpȣ maĭmȣцe 150 fȣнцĭ; лante 70 fȣнцĭ; pesmetȣ (пentpȣ kîiнĭ, лȣпĭ ші ȣpшĭ) 135 fȣнцĭ; пеште (пentpȣ шеpпĭ, пелikaнĭ ші ч.л.t.) 214 fȣнцĭ; снpĭ aлбĭ ші пopȣмбĭ (пentpȣ шеpпĭ) 33 fȣнцĭ ші ч.л.t.; în skȣptȣ, mînkapea animaлелорȣ întp'ȣнȣ anȣ se sȣe ла sȣma de 3942 fȣнцĭ (aпpoane 8000 галбенĭ).

Dap sъ нȣ'шi imaџine чine-ва kъ toate ачесте keлtȣелĭ sîntȣ банĭ пepdȣцĭ, din kontpa soчietatea kape sȣsцine ачестȣ staбiлimentȣ fаче о snekȣлaцie foapte бȣнъ, kъчĭ вizitatopiĭ гpъdineĭ плъteskȣ ȣнȣ mikȣ entrée (de ȣнȣ saȣ $1/2$ шелinгȣ, 3 леĭ saȣ 60 napaле de пepsoanъ). Dap пъpтъpȣлȣ челȣ mape алȣ вizitatopiлopȣ konstitȣe ȣнȣ вenitȣ foapte konsidepaбiлȣ пentpȣ aчeastъ гpъdinъ.

Ka sъ aibъ чine-ва o idee de mъpimea aчестȣĭ вenitȣ, e de ажȣнsȣ ka sъ пȣnemȣ aiчĭ kî-

tȣ-ва ціфре. În anȣлŏ 1842, 456 персоane аŏ bizitatŏ ачеастъ гръdinъ, ачестŏ нȣмърŏ s'a ȣр-katŏ în anȣлŏ 1855 пînъ ла 407,676 bizitatopĭ. Nȣmaĭ în zілеле de dȣminічĭ шi de сърбътopĭ 196,278 лȣкрътopĭ шi oamenĭ din попȣлŏ аŏ bi-zitatŏ ачестŏ stabілimentŏ de штiinце.

Eatъ прогресȣлŏ ȣнеĭ църĭ чівілizate! O so-чietate d'akціонарĭ а kpeatŏ ȣнŏ stabілimentŏ а-tîtŏ de admipabіл în kape omȣл de штiinцъ faче stȣdiĭ преціоase че нȣ ле поate faче nікъiрĭ, în kape нобілȣл amatop de штiinцъ se delekteazъ a admipa kpeaціȣніле сȣблime але naтȣреĭ шi în kape kiap лȣкрътopȣл шi omȣл чел maĭ inферіор ал tpenteĭ soчіале, petpeче dȣminіka шi în zіле-ле de сърбътoape о оръ întp'ȣнŏ modŏ instpȣktіbŏ шi плъкȣtŏ înвъцîndŏ чева saŏ fopmîndȣ'шĭ înце-лепчіȣнеа kȣ bedepea obiektелорŏ нȣоĭ, шi прін ȣpmape лърціndŏ opizontȣлŏ bedepeĭ sale пînъ ла ȣнŏ градŏ nekomȣнŏ ла лȣкрътopĭ meseріашĭ în alte църĭ maĭ пȣцinŏ чівілizate шi maĭ пȣцinŏ прогресіве.

DESПРЕ OPIЦINA МЪРГЪРІТАРІЛОРŎ ADEBЪРАЦĬ.

Din timпiĭ чеĭ maĭ antiчĭ, мъргърі-tapiĭ kape se fopmezŏ în пъȣntpȣлŏ ȣнора din молȣсчĭ (skoĭчĭ) de mape saŏ de апъ dȣл-че, аŏ tpasŏ асȣпръле atenціȣнеа oamenілорŏ, прін esteріорȣлŏ лорŏ плъкȣtŏ шi fpȣmosŏ, шi maĭ kȣ seamъ прін лȣчіреа лорŏ kape seamъпъ kȣ ачееа а kȣpkȣбеȣлȣĭ; de ачееа din timпiĭ чеĭ maĭ antiчĭ, мъргъритаріĭ аŏ fostŏ прівіці ka simболȣлŏ ȣнеĭ fpȣmȣсеці но-біле шi аŏ fostŏ foapte кътаці de кътре оа-menĭ. Dap de kîndŏ oameniĭ аŏ aflatŏ de e-sistenца мъргъритарілор, de atȣнчĭ ачестŏ о-biektŏ а înчепȣtŏ а жȣка ȣнŏ ролŏ mape шi misteріosŏ ла ачеіа че s'аŏ okȣпatŏ kȣ шti-інцеле natȣpale, шi прін ȣpmape kȣ kȣestiȣ-неа despre opiцinea ачестȣĭ obiektŏ преціosŏ. Ideіле челе maĭ bizape шi fantastiче аŏ fiȣ-patŏ în кърціле штiінціfiче але челорŏ bekĭ despre opiцina мъргъритарілорŏ. Ȣniĭ аŏ zisŏ къ мъргъритаріĭ пробінŏ din пікътȣріле de роъ kape kadŏ kîte о datъ noaптеа din черŏ în sînȣлŏ мъріĭ, шi atȣнчĭ ȣniĭ din mo-лȣсчĭ deskidŏ гȣра шi înгітŏ ачесте пікътȣрĭ черешtĭ, kape în kopпȣлŏ лорŏ debinŏ мър-гъритарĭ. Алціĭ аŏ авȣtŏ alte ideĭ bizape, în челе dȣпе ȣpmъ fiziчiĭ аŏ zisŏ къ мъргъри-tapiĭ sîntŏ ȣнŏ продȣktŏ mopbidŏ (болнавŏ) продȣсŏ în kopпȣлŏ ачесторŏ konxілiĭ, шi прекȣмŏ bedemŏ къ în pepȣnkĭ шi în беші-ka ȣdȣлȣĭ ла omŏ шi ла alte animale domе-stiче шi сȣперіоаре se продȣкŏ niшte петре аша шi мъргъритаріĭ sîntŏ петре продȣсе în kopпȣлŏ ачесторŏ konxілiĭ.

Ачеастъ idee de шi а fostŏ abandonatъ kîtŏ-ва timпŏ, dap пе ȣpmъ а kîштіratŏ atîtŏ de mȣлtŏ kpeditȣлŏ oamenілорŏ de штiinцe, în kîtŏ ȣniĭ ȣpmîndŏ konsekȣенца ачестеĭ іпо teze, аŏ кътаtŏ а продȣче мъргъритарĭ, сȣ пȣindŏ kopпȣлŏ молȣшчілорŏ ла niшte ipita-ціȣнĭ, sokotindŏ къ прінтр'ачеастъ ipitaціȣне о съ se продȣкъ ȣнŏ фелŏ de florosis (апрін-depe) шi dȣпе ачеастъ апріndepe se ва de-пȣне în kopпȣлŏ animaлȣлȣĭ ȣнŏ продȣktŏ mopbidŏ adikъ мъргъритарĭ.

O обсерваціȣне maĭ de апроапе despre stpȣktȣpa мъргъритарілорŏ не ва аръta къ ачеастъ сȣпоziціȣне е жȣstъ шi adeбърatъ. Кънчĭ мъргъритаріĭ sîntŏ kopпȣрĭ potȣnde, kompȣse în пъȣntpȣлŏ лорŏ de niште stpate sfe-piче konчentpiче пȣсе ȣна песте alta întok-maĭ ka înвълішȣріле ȣнеĭ чепе, пе kîndŏ în чентpȣлŏ мъргъритарȣлȣĭ se aflъ opĭ ȣнŏ sîm-бȣpe fъkȣtŏ d'о altъ mateріе difepitъ de а-чееа а înвелішȣрілорŏ saŏ къ чентpȣлŏ е голŏ kȣ totȣ. Ачесте stpate лȣчітоape kape kom-пȣнŏ kopпȣлŏ мъргъритарȣлȣĭ, кънтȣшeskŏ шi faца din пъȣntpȣ а konxілieĭ че продȣ-че мъргъритарŏ шi s'а обсерватŏ kîndŏ s'а înгъърітŏ о konxілie (пе kîndŏ animaлȣлŏ молȣskŏ тръеште în пъȣntpȣ) k'ȣнŏ kopпŏ stpeinŏ, atȣнчĭ bedemŏ къ s'а depȣсŏ împpe-жȣрȣлŏ kopпȣлȣĭ stpeinŏ о masъ лȣчітоape semъnîndŏ kȣ мъргъритарȣ, kȣ kape молȣс-

kȣлȣ a kъȣtatȣ a astȣпa гаȣра fъkȣtъ ла konziлia sa. O konsekȣinцъ natȣpaлъ din aчeastъ обсерваціȣне ера kъ oamenii aȣ kъȣtatȣ a бъга kopпĭ stpeinĭ în konziлiiлe aчestea, вpîndȣ kȣ kinȣлȣ aчesta a siлi пe moлȣskȣ sъ пpodȣkъ mъpгъpitapĭ.

Dap aчeste чepkъpĭ n'aȣ peȣшitȣ бine, kъчĭ kîte siлinцe aȣ întpeбȣinцatȣ a faчe ръпĭ peгȣлate, пȣindȣ în гъȣpiлe fъkȣte kȣ niшte kopпȣpĭ fine шi potȣnde (s. e. sfepe miчĭ) toцĭ mъpгъpitapiĭ kape s'aȣ fopmatȣ dȣпе asemenea ръпĭ, n'aȣ fostȣ бine petȣnzĭ, niчĭ n'a авȣtȣ лȣчipea лopȣ плъkȣtъ шi kȣnoskȣtъ kape konstitȣe валоаpea лopȣ. Kiapȣ Kinezii kape dintpe toцĭ aȣ peȣшitȣ maĭ бine în пpodȣkцiȣnea mъpгъpitapiлopȣ пpintp'aчeastъ metoadъ шi kape пpodȣkȣ întp'adeвъpȣ mъpгъpitapĭ semiчepkȣлapĭ шi fpȣmoшĭ, totȣ n'aȣ peȣшitȣ a пpodȣчe mъpгъpitapĭ soлizĭ шi плinĭ пe din пȣntpȣ.

Ȣnȣ fizikȣ italiaнȣ anȣme Ph. de Filippi, пpofesopȣ ла Turin a пȣблikatȣ kȣ kîцi-ва anĭ maĭ nainte niшte pezȣлtate aлe чepчetъpiлopȣ saлe mikposkoпiчe despпe mъpгъpitapĭ. Eлȣ a apъtatȣ kъ în intestineлe (maцeлe) moлȣsчiлopȣ de mъpгъpitapĭ tpъeskȣ animaлe mikposkoпiчe Entozoone (Iktȣ); ipitaцiȣnea пpodȣsъ пpintp'aчestȣ animaлȣ пpodȣчe niшte înвeлiшȣpĭ în fopmъ de saчĭ пȣшĭ ȣnȣ în aлtȣ kape înвeлeskȣ kopпȣлȣ Entozoonȣлȣĭ шi kîndȣ пe ȣpmъ se împetpeskȣ, пpiimeskȣ fopma шi лȣчipea matepieĭ mъpгъpitapȣлȣĭ; întp'ȣnȣ kȣвîntȣ se skimбъ în adeвъpaцĭ mъpгъpitapĭ. Aшa dap nȣmitȣлȣ fizikȣ kȣ dpeptȣ kȣвîntȣ nȣmeшte mъpгъpitapiĭ: Entozoonĭ împetpiцĭ în kopпȣлȣ ȣnopa din moлȣшчĭ.

Пpekȣmȣ se aȣde o speкȣлaцiȣne пpaktikъ шi indȣstpiaлъ a îmбpъцiшatȣ ideea nȣmitȣлȣĭ fizikȣ, вpîndȣ a skimбa metoada вekie, adikъ d'a пpodȣчe mъpгъpitapĭ пpin ipitaцiȣnea kopпȣлȣĭ moлȣsчiлopȣ, în aчeea kъ în лokȣ de aлte kopпȣpĭ stpeine, eлȣ воeшte sъ пȣie în konziлia гъȣpitъ ȣnȣ mikȣ Entozoon din speцa nȣmitъ Iktȣ. Difikȣлtatea este în чe modȣ sъ se împлateze Iktȣ în kopпȣлȣ moлȣшчiлopȣ; kъчĭ sъ шtie kъ пȣindȣ ȣnȣ oȣ de Iktȣ, nȣ se kлoчeшte în kopпȣлȣ moлȣskȣлȣĭ, чi tpeбȣe a împлanta maĭ nainte oaȣлe aчestopȣ Entozoone în kopпȣлȣ ȣnȣĭ animaлȣ sȣпepiopȣ (s. e. în kopпȣлȣ ȣnȣĭ пeшte saȣ ȣneĭ вpoaшte цestoase шi ч.л.t.); dȣпъ aчeea o sъ easъ în kopпȣлȣ aчestopȣ animaлe пȣĭ de Iktȣ. Aпoĭ aчeшtĭ пȣĭ împлantîndȣ'ĭ în kopпȣлȣ moлȣsчiлopȣ mъpгъpitafepe, вopȣ пpodȣчe mъpгъpitapĭ. Dap niчĭ atȣnчĭ oпepaцiȣnea nȣ peȣшaшte totȣ d'aȣna, kъчĭ e чepȣtȣ ka opгanismȣлȣ moлȣskȣлȣĭ sъ fie enepцikȣ шi пȣtepnikȣ ka sъ пoatъ вipȣi боaлa пpodȣsъ dȣпе intpapea Entozoonȣлȣĭ în kopпȣлȣ sъȣ.

Aшa dap kȣestiȣnea пpaktikъ пpinчiпaлъ despпe пpodȣkцiȣnea aptifiчiaлъ a mъpгъpitapiлopȣ, se pedȣчe ла pezoлȣцiȣnea пpoблemȣлȣĭ d'a гъsi animaлȣлȣ чeлȣ maĭ faвopaбiлȣ în kape sъ se desвoaлte maĭ бine Entozooneлe Iktine kape пpodȣkȣ mъpгъpitape.

Aчeastъ deskoпepipe a fizikȣлȣĭ Italianȣ a esплikatȣ шi ȣnȣ aлtȣ fenomenȣ, adikъ s'a шtiȣtȣ maĭ 'nainte kъ în цepiлe ȣnde sîntȣ pîȣpĭ kape poptȣ konziлiĭ de mъpгъpitapĭ, s. e. în Skoцia, Лaпландȣ, шi ч. л. t. sîntȣ maĭ aбondinte în mъpгъpitapĭ de kîtȣ aлteлe mi kiapȣ kъ sîntȣ anĭ în kape mъpгъpitapiĭ s'apъtȣ maĭ пȣцinȣ saȣ maĭ mȣлtȣ aбondinцĭ; akȣm însъ шtim kъ în pîȣpiлe, пe aлȣ kъpopȣ fȣndȣ kpeskȣ плante akȣatiчe, пe kape se цinȣ nȣmiteлe Entozoone пînъ nȣ intpъ în konziлiĭ, akoлo s'apъtȣ шi mȣлцĭ mъpгъpitapĭ.

Eatъ пînъ ла чe гpadȣ, pezȣлtateлe чepkъpiлopȣ шtiinцifiчe, kîtȣ de aбstpaktȣ лȣate potȣ fi d'o impoptanцъ пpaktikъ kiapȣ пeпtpȣ kȣestiȣniлe indȣstpiaлe шi soчiaлe. Dap шi ȣnȣ aлtȣ pezȣлtatȣ kȣpiosȣ ese din aчeastъ esпoziцiȣne, adikъ kъ dameлe noastpe гъtite în toaлeta лopȣ stpълȣчitъ de saлȣpĭ шi de soapeлe, вopȣ шti d'akȣmȣ înainte kъ ȣnȣ mizepaбiлȣ Entozoon în kopпȣлȣ ȣnȣĭ boлnaвȣ moлȣskȣ mizepaбiлȣ жoakъ ла eлe ȣnȣ poлȣ aшa de mape. Aшa este; kîndȣ omȣлȣ вa faчe anaлisa oбiekteлopȣ kape 'ĭ пpodȣчe плъчepiлe вieцiĭ, de mȣлte opĭ o sъ пeapzъ iлȣziȣnea чe a aвȣtȣ, шi în лokȣлȣ плъчepiĭ o sъ simцъ skîpбъ.

ЧЕВА DESПРЕ ПЛАNТЕЛЕ ОТРЪВІТЕ.

Плаnтеле sîntȣ în џеnере фъкътоаре de віne пеntрȣ поі. Еле пе daȣ nȣtрimente, материі de înkълzіре ші кіарȣ îmвръкъminte; dakъ плаnтеле п'арȣ esista, nічі реrnȣлȣ animaлȣ п'арȣ пȣтеа съ se sȣsџіе mȣлtȣ timпȣ, къчі animaлеле s'арȣ mînka ȣпȣ пе алтȣ. Апоі плаnтеле пȣрifiezȣ ші înвiezȣ аерȣлȣ atmosferikȣ каре 'лȣ respirъmȣ în totȣ minȣtȣлȣ. Dakъ плаnтеле п'арȣ esista, аерȣлȣ кȣрîndȣ s'арȣ stрika din каȣза esaлаџiȣпiлор пеînчetate каре esȣ din корпіі animaлелорȣ.

Dар пе de алтъ парте sîntȣ *плаnте* каре ле пȣтеmȣ прiві ка inemічеле поаstре mорtaле. Ачеste плаnте sîntȣ ачелеа пȣmite *отрȣвіте*. În пъȣntрȣлȣ ачеstорȣ плаnте se елавореазъ ȣпȣ прiпчiпȣ каре, în локȣ d'а fi лрiпчiпȣ пȣtрitiвȣ, din kontра конпinde mоарте îпtр'îпsȣлȣ. Апоі este о чiркоmstanџъ кȣрioasъ къ ачеstȣ прiпчiпȣ mорtaлȣ este коmпȣsȣ din тоаte елеmenteле ка ші прiпчiпȣлȣ пȣtрitiвȣ каре пе пȣtрeskȣ. Елеmenteле Оsiџепȣ, Iдроџепȣ, Nitроџепȣ ші Карвопȣ konstitȣе пѫiпеа каре о mînкъmȣ ка ші mȣлtе отръві каре поаtе съ пе оmоаре. Diferinџа între прiпчiпȣріле пȣtрitiве ші îпtре челе отръвіtoаре konsistъ пȣmаі în diferinџа аранџіаmentȣлȣі молекȣларȣ ла fieші-каре dintр'însеле, ші Kimia modерпъ а аръtatȣ къ în fie каре плаnтъ отръвітъ esistъ ȣпȣ прiпчiпȣ пȣmitȣ *Alcaloidu* каре конпinde тоатъ пȣтереа отръвітoаре konчеntрatъ îпtр'îпsȣлȣ.

Sîntȣ доъ felȣрі de alcaloide, ȣпȣ волаtiлȣ ші алтȣ fiksȣ. Челȣ dintîiȣ kîndȣ iлȣ înкълzimȣ, se евапореазъ фъкîndȣse певъzȣtȣ, însъ пȣ se deskomпȣпе ші аре о odoаре аmeџitоаре, dар челȣ fiksȣ пȣ se евапореазъ în кълdȣръ, însъ se deskomпȣпе ші devine ȣпȣ алтȣ корпȣ, п'аре odoаре ші este d'ȣпȣ гȣstȣ аmарȣ.

Domenȣлȣ плаnтелорȣ отръвіte е foарте mаре, ші кȣпоштinџа лорȣ а devenitȣ ȣпȣ обiektȣ imпortantȣ пеntрȣ штiinџъ ші кіарȣ пеntрȣ sigȣрitatea soчіалъ, de kîndȣ, din пепорочіре, în timпȣлȣ nostрȣ ȣпiі фъкъtoрі de ръȣ аȣ înчепȣtȣ а întреввinџа плаnтеле отръвіte sпре а asasina пе оаmепі îпtр'ȣпȣ modȣ nesimџitȣ.

Noі пеntрȣ astъ-datъ пе вomȣ mърџiпi а ворві пȣmаі despре ȣпеле плаnте отръвіte.

În pîndȣлȣ плаnтелорȣ отръвіte каре конпindȣ ȣпȣ алкаліȣ волаtiлȣ, гъsimȣ кȣкȣта ші тȣтȣпȣлȣ.

Кȣкȣта (cicuta virosa), ачеastъ плаnтъ отръвітъ кȣ каре Atenienzii аȣ отръвitȣ пе пеmȣрitорȣлȣ *Sokрате*, креште ла локȣрі поmоloase ші ȣmврiте; о spеџъ dintр'însa (Aethusa супаріum) креште ші în гръdinі, seamъпъ mȣлtȣ кȣ пътрȣпжелȣ ші а продȣsȣ mȣлtъ пепорочіре, къчі ȣпiі лȣîndȣ-о drепtȣ пътрȣпжелȣ аȣ mînkat'о ші аȣ fostȣ отръвiџi. Dар kîndȣ ва fрeka чiпе-ва ачеste *плаnте* între деџете, ва desвoлta о odoаре foарте пеплъкȣтъ, прiп каре о ва deosiвi de пътрȣпжелȣ. О алтъ spеџъ de кȣкȣтъ este ачеа пъtatъ (conium maculatum) каре аре ка ніште пете оакеше пе трȣпкiȣ сȣȣ, прiп каре iар se deosiвеште din пътрȣпжелȣ кȣ каре seamъпъ. Ачеastъ *плаnтъ* конпinde алколоidȣлȣ пȣmitȣ Conin каре е foарте отръвitȣ.

Тȣтȣпȣлȣ (Nicotiana tabacum) este iаръші о плаnтъ foарте отръвітъ, къчі конпinde ȣпȣ алколоidȣ пȣmitȣ Nicotin каре este о отравъ аша de теріFiлъ în kîtȣ о вȣкъџikъ ка о жȣmъtate воѡȣ de грiȣ, оmоаръ пе оmȣ îпtр'ȣпȣ minȣtȣ saȣ доъ. Bestita каȣzъ kрiminaлъ de конtеле Beaucarmé каре а отръвitȣ пе кȣmпatȣ-sȣȣ Fougnièr кȣ Nikotin, а продȣsȣ ачеstȣі алколоid о челеврitate mаре. Din пепорочіреа оаmenіiлорȣ фȣmъtoрі de тȣтȣпȣ, плаnта ачеаsta конпinde foарте пȣџiпȣ Nikotinȣ, къчі тȣтȣпȣлȣ вȣпȣ конпinde пȣmаі 1 saȣ 2 прочепте, пе kîndȣ челȣ прostȣ конпinde 6 ші 8 прочепте, de ачееа фȣmареа тȣтȣпȣлȣі челȣі прostȣ е mаі въtъmъtoрȣ ші кіарȣ перiкȣлоsȣ *пеntрȣ* оmȣлȣ пеовiчпȣitȣ. Ла фȣmареа тȣтȣпȣлȣі, о парте de Nikotinȣ se перde ші se stрiкъ, пе kîndȣ чеа-л-алтъ парте iпtръ în гȣра фȣmъtoрȣлȣі ші 'і ese прiп пasȣ, de ачееа оаmenіi каре фȣmъ тȣтȣпȣ пеntрȣ întîiаші-datъ, se vaitȣ de аmeџелі, de тремȣраре de mѫiпі ші de пічоаре, аȣ въrsътȣрі, о sȣdoаре рече ле акопере корпȣ, пе kîndȣ faџа лорȣ devine галвепъ, ȣпiі кіарȣ kadȣ în лешiпȣрі; тоаte ачеstеа sîntȣ efekte але Nikotinȣлȣі отръвіtорȣ. Съ пȣ se mire чiпе-ва къ тоаte ачеste simџiрі пеплъкȣte пȣ se аръtȣ ла оаmепі овiчпȣiџi кȣ фȣmареа de тȣтȣпȣ, къчі оmȣлȣ поаtе съ se овiчпȣiaskъ ла тоаte лȣкрȣріле, кіарȣ ші ла отръвȣріле челе mаі теріFiле. (Ва ȣрmа).

Тіпоgрafіа Naџioпалъ а лȣі Iosifȣ Роmапоvȣ ші Комп.